

Sygn. akt III CSK 54/20

POSTANOWIENIE

Dnia 22 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z wniosku K. D.
przy uczestnictwie M. D.
o podział majątku dorobkowego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 22 lipca 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 10 października 2019 r., sygn. akt II Ca (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,
pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania
kasacyjnego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

W świetle utrwalonego i bogatego orzecznictwa Sądu Najwyższego, w celu spełnienia wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest wyodrębnienie w skardze kasacyjnej wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania oraz przedstawienie profesjonalnego wyводу prawnego nawiązującego do wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek, ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego. Sąd Najwyższy nie rozpoznaje bowiem sprawy jako sąd kolejnej instancji, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia, przyjmowanym do rozpoznania nie tylko w interesie skarżącego, ale przede wszystkim w interesie publicznym. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uczestniczka powołała się na jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), mającą wynikać z błędnej wykładni art. 43 § 2 k.r.o. oraz niezastosowania art. 43 § 3 k.r.o., co stanowi o rażącym naruszeniu prawa materialnego przez Sąd Okręgowy. Stwierdziła ponadto, że Sąd ten dopuścił się rażącego naruszenia art. 378 § 1 k.p.c., art. 217 § 2 w związku z art. 227, art. 391 i art. 382 k.p.c., a także art. 328 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., co miało istotny wpływ na wynik sprawy.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka w szczególności istnieje wtedy, gdy bez wątpienia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący lub gdy jest pewne, że miały one wpływ

na treść zaskarżonego orzeczenia albo też podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają wniesiony środek zaskarżenia. Oczywiście jest to, co jest widoczne bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą mieć zatem kwalifikowany charakter oraz dotyczyć konkretnych, powołanych we wniosku i niepoddających się różnej wykładni przepisów prawa, co skarżący zobowiązany jest wykazać (np. postanowienia Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156 i z 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18, nie publ.).

Skonfrontowanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uzasadnieniem zaskarżonego postanowienia nie pozwalała uznać, by skarga kasacyjna uczestniczki była - w przyjętym rozumieniu - oczywiście uzasadniona. Sąd Okręgowy szeroko i wnikliwie wyjaśnił, z jakich powodów uznał, że uczestniczka nie wykazała określonych w art. 43 § 2 i 3 k.r.o. przesłanek ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym. Prawdłowo przyjął, że art. 43 § 2 k.r.o. uzależnia ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym od kumulatywnego spełnienia się dwóch warunków - różnego stopnia przyczynienia się każdego z małżonków do powstania tego majątku oraz istnienia ważnych powodów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 lutego 2018 r., II CNP 11/17, nie publ.). Z dokonanych ustaleń wynikało w tym kontekście m.in., że wnioskodawca pracował w USA, a zarobione przez niego pieniądze były wykorzystywane przez strony do wspólnych inwestycji. W ocenie Sądów *meriti* brak było przy tym dowodów świadczących o tym, by wnioskodawca trwonił uzyskiwane dochody i nie przeznaczał ich na utrzymanie rodziny. Wnioskodawca miał wprawdzie problemy z alkoholem ale walczył z nałogiem i przez pracę przyczyniał się do powstania majątku wspólnego.

Ustalenia te były wiążące dla Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), a ocenianego przez ich pryzmat stanowiska Sądu Okręgowego nie można uznać za niezasadne, a tym bardziej za błędne w takim stopniu, który prowadziłby do oczywistej wadliwości zaskarżonego orzeczenia.

Dodać przy tym należało, że przepis art. 43 § 2 k.r.o., posługując się elastycznym pojęciem „ważne powody”, pozostawia sądowi określoną swobodę oceny co do sposobu stosowania tej przesłanki w konkretnym przypadku, co odnosi się również do utrwalonych w orzecznictwie i literaturze kwalifikatorów zmierzających do sprecyzowania tego pojęcia, takich jak „rażące” lub „uporczywe” zaniechanie przyczyniania się do zwiększania majątku wspólnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 listopada 1973 r., III CRN 227/73, OSNCP 1974, nr 11, poz. 89). W takich przypadkach, w których ustawodawca świadomie pozostawia sądom określony luz interpretacyjny, stwierdzenie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania okoliczności wskazujących na ewidentne wyjście poza granice przyznanej sądowi swobody judykacyjnej. W niniejszej sprawie taka sytuacja nie miała miejsca, a okoliczności uwypuklone we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie odpowiadały całokształtowi ustaleń faktycznych sprawy, częściowo zaś poza nie wybiegały.

O oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie świadczyły również zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego. Stosownie do art. 328 § 2 k.p.c. uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. W związku z art. 391 § 1 k.p.c. przepis ten ma odpowiednie zastosowanie w postępowaniu apelacyjnym. Odpowiednie stosowanie art. 328 § 2 k.p.c. do uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji oznacza, że uzasadnienie to nie musi zawierać wszystkich elementów uzasadnienia sądu pierwszej instancji; sąd odwoławczy obowiązany jest zamieścić w uzasadnieniu tylko takie elementy, które ze względu na treść apelacji i zakres rozpoznania, są potrzebne do rozstrzygnięcia sprawy (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z 18 sierpnia 2010 r., II PK 46/10, nie publ. i z 9 września 2010 r., I CSK 679/09, nie publ.). Uzasadnienie sądu drugiej instancji musi pozwalać na przeprowadzenie kontroli kasacyjnej rozstrzygnięcia wydanego w sprawie. Uzasadnienie, które w niniejszej sprawie sporządził Sąd Okręgowy byłoby do tego celu wystarczające.

Artykuł 378 § 1 k.p.c. wyznacza granice rozpoznania sprawy w postępowaniu apelacyjnym. Sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55). W takich też granicach rozpoznana została apelacja uczestniczki wniesiona w niniejszej sprawie. Pozostałe zarzuty skarżącej koncentrują się wokół ustaleń faktycznych Sądów *meriti* i oceny dowodów, która do nich doprowadziła, gdy tymczasem art. 398³ § 3 k.p.c. wyłącza możliwość objęcia podstawami skargi kasacyjnej tego rodzaju zarzutów.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji. Z uwagi na wstępny charakter zaskarżonego postanowienia, Sąd Najwyższy pozostawił rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.